

**Memo
Verwijderen gemaal
Blankenhammerbinnenpolder**

9 mei 2022

1. Aanleiding

Als gevolg van de uitvoering van het Water Op Maat project Veenweidepolders rond de Weerribben (2008 t/m 2010) is de afvoerfunctie van gemaal Blankenham overgenomen door het nieuwe gemaal Pollesteeg.

In het interne overdrachtsdocument van het project staat het volgende:

“Het oude gemaal Blankenhammerbinnenpolder blijft vooralsnog bestaan en zal gebruikt worden als noodgemaal. Na 5 jaar zal afdeling Waterbeheer bepalen of het gemaal verwijderd kan worden. Bij het nieuwe gemaal Pollesteeg is tevens een nieuw geautomatiseerd inlaatwerk gebouwd.”

Met het gebied is communicatie geweest over het in functie blijven van gemaal Blankenham als noodgemaal. De bedoeling van de term noodgemaal is dat bij niet functioneren van gemaal Pollesteeg gemaal Blankenham de bemalingsfunctie zonedig tijdelijk zou kunnen overnemen. Daarnaast is niet vastgelegd dat er sprake was een tijdelijke situatie van 5 jaar waarna het gemaal alsnog verwijderd zou worden.

2. Tijdelijk functioneren gemaal Pollesteeg.

- Maart/april 2012: gemaal Pollesteeg functioneert volledig. Gemaal Blankenham heeft sinds jan 2015 niet meer gedraaid. Gemaal Pollesteeg is aangelegd met een capaciteit van 70 m³ per min voor een oppervlakte van ruim 700 ha. Daarnaast zijn de constructie en de pompen aangelegd op de situatie dat de peilen in de toekomst nog kunnen zakken als gevolg van maaiveld daling. Gemaal Blankenham had een capaciteit van 65 m³/min voor een oppervlakte van ruim 900 ha. Het gemaal zat qua bereik van waterpeilen aan het eind van zijn kunnen. Lagere peilen uitmalen is dan technisch niet meer mogelijk.
- Eind 2017: klachten over opstuwing in de watergang langs het Hampad. De duiker in het fietspad blijkt veel te klein voor de afvoer. Dat leidt tot bijna 10 cm opstuwing terwijl de norm 0,005 m is voor duikers in poldergebied. Daarnaast is er tijdelijk sprake geweest van storing in de aansturing van het gemaal door wisseling van het softwarepakket.
- Begin 2018 is binnen het waterschap geconstateerd dat gemaal Pollesteeg en het achterliggende watersysteem naar wens functioneert. Het verhang in de watergang zou in theorie 3 cm per km moeten bedragen bij een maatgevende afvoer. In de praktijk komen er niet zo vaak situaties voor dat er sprake is van een dergelijke afvoer. Eind feb 2020 is er sprake geweest van een situatie waar je een maatgevende afvoer verwacht. Een natte februarimaand gevolgd door 40 mm neerslag in 2 dagen. Het gemeten verhang bleef toen onder de theoretische grens met 0,027 m/km. In 2020 is begonnen met de voorbereiding van het verwijderen van het gemaal.
- In feb 2022 is er een natte periode geweest (herhalingstijd neerslagsom 1x 5 a 10 jaar). De verwachting in het gebied was dat gemaal Blankenham zou bij springen (andere verwachting term noodgemaal). In de praktijk was dit al niet meer mogelijk omdat de stroomvoorziening al afgesloten was. Gezien de natte situatie mag bij deze hoeveelheid neerslag een deel van de percelen inunderen. De capaciteit van het gemaal is er op gericht dat de maatgevende afvoer (situatie die circa 1 dag per jaar voorkomt) weggemalen kan worden. Het gemeten waterpeil bij gemaal Pollesteeg lag nog 7 cm lager dan max peil. Doordat het meetpunt Blankenham

niet functioneerde is niet te achterhalen wat de waterpeilen in de rest van de polder zijn geweest.

- April 2022: Matthijs en Zwannie zijn op bezoek geweest bij de boeren Hakvoort, Donker en Aarnink. Van Kalteren was verhinderd.

3. Grondwater

Onderstaand zijn de peilbuizen te zien waarin grondwaterstanden gemeten worden in de omgeving Blankenham. Bij buizen Veenweidepolders-PB14 en Primair_WRW_13 wordt de grondwaterstand in het veenpakket gemeten. In buis Primair_17 wordt de grondwaterstand in de zandlaag onder het veenpakket gemeten.

Deze peilbuizen hebben als doel: inzicht in het regionale grondwatersysteem. Voor een beter inzicht wordt het meetnet uitgebreid met een aantal punten. In de Blankenhammerbinnenpolder komt er een punt bij. Daarnaast wordt meetpunt Primair_17 uitgebreid met een meetpunt in het veenpakket.

De Noordoostpolder heeft door de lage ligging en de lage waterpeilen een verlagend effect op het grondwater in NW Overijssel. Daardoor staat het grondwater in de zandlaag lager dan in het veenpakket.

4. Beheer en onderhoud

De watergangen waar een éézijdig plas-drasberm of banket, met een breedte van 5.00 meter wordt aangelegd, wordt afhankelijk van de begroeiing de vegetatie één keer in de drie jaar ingekort. Het betreft hier de watergang langs het Hamspad. De plas-drasberm wordt aan de zijde van het fietspad aangelegd. De watergang krijgt hierdoor tevens een aantrekkelijke recreatieve functie.

De watergangen waar tweezijdige plas-drasbermen, ter breedte van 1,50 meter, worden aangelegd worden afwisselend per maaibeurt vanaf de ene dan van wel de andere zijde onderhouden.

De ontwikkeling van de vegetatie op de plas-drasbermen en de onderhoudsmethodiek zal nauwkeurig worden gevolgd en gemonitord. Afhankelijk van de uitkomsten zal het onderhoudsregiem hierop worden aangepast. Primair uitgangspunt is hierbij een zoveel mogelijke ongestoorde wateraan- en afvoer. In een veenweidegebied is stabiliteit van oevers altijd zorgelijk. Maar conform het uitgangspunt uit het Waterbeheerplan zal kunstmatige oeververdediging in principe niet worden toegepast, behalve

bij kunstwerken. De inrichting c.q. uitvoering zal zodanig geschieden dat kunstmatige oeververdediging vooralsnog niet noodzakelijk is. Monitoring zal hier in de toekomst uitsluitend over geven.

4.1. Maaipakket en frequentie

4.1.1. Blauwe bakje

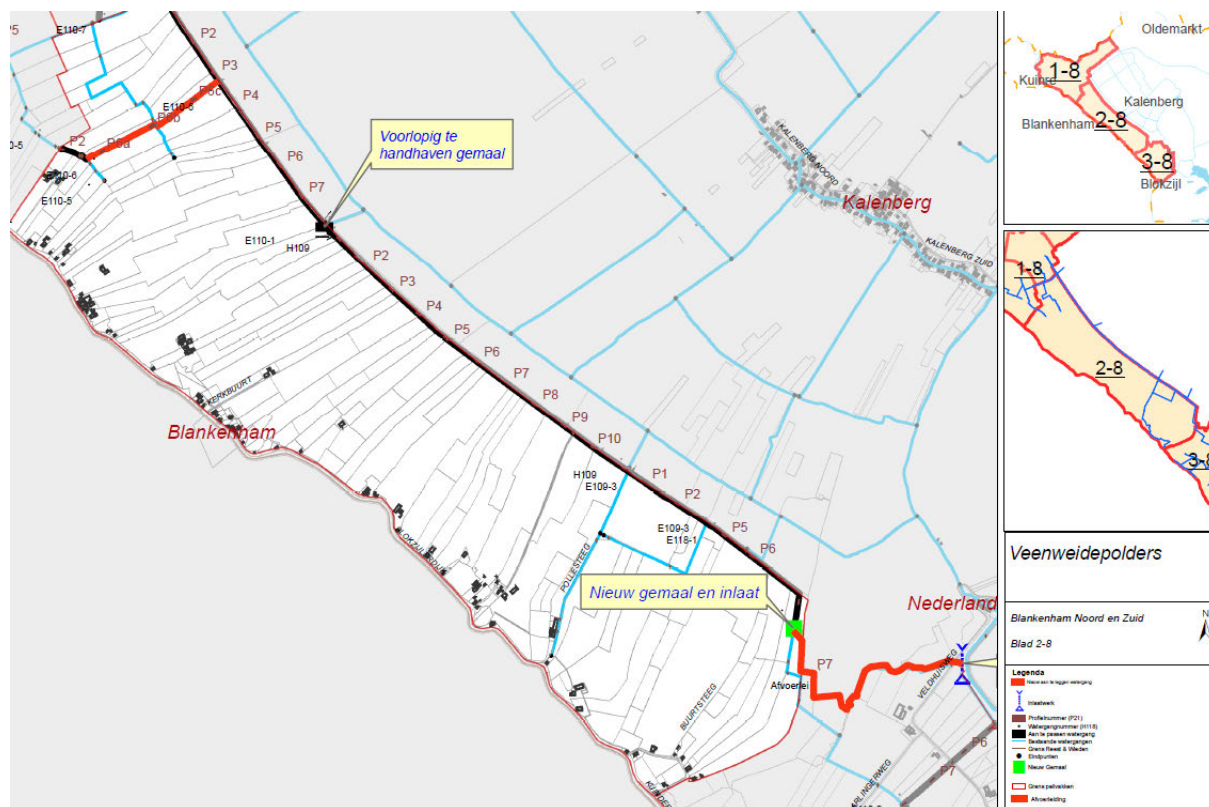
Het watersysteem van de hoofdwatergangen is zo ingericht dat het waterpeil in de watergang heel vlak blijft (3 cm/km). De watergang langs het Hamspad is daarvoor verruimd (globaal 2 tot 4 keer groter dan voorgaand profiel van de watergang). Zie figuur 1 en 2.

Naast de watergang is een plas-dras berm aangelegd die niet bijdraagt aan de afvoer van water, maar wel ruimte voor water moet bieden bij stijgende peilen.

Maaipakket: Onderhoudspakket 3 voor de watergang langs het Hamspad.

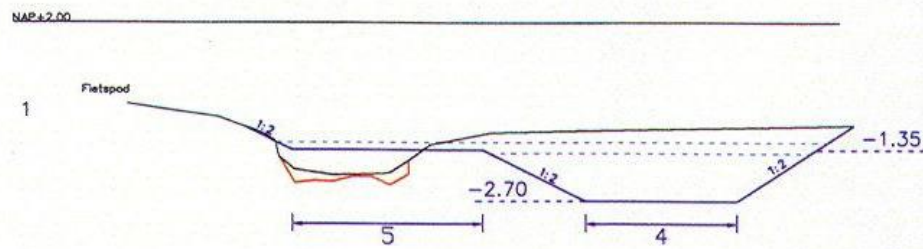
4.1.2. Groene bakje/plas dras berm

Afhankelijk van de begroeiing 1 x 3 jaar inkorten.

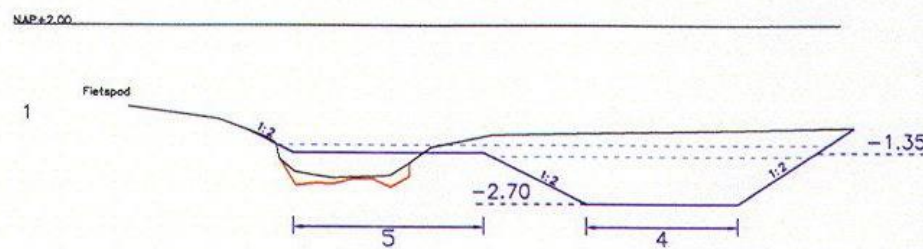

Figuur 1: maatregelenkaart waterverbeteringsplan Veenweidepolders rond de Weerribben (2006)

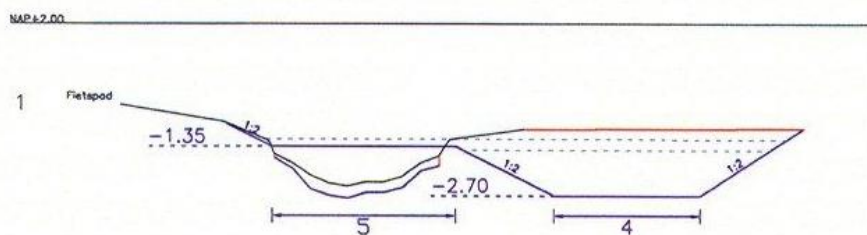
E110-1

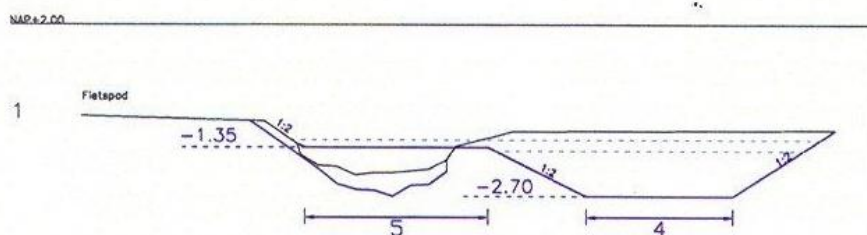
E110-1

H109

E109-3

Figuur 2: oud profiel en nieuw profiel watergang Hamspad.

4.2. Baggerfrequentie

De kritische baggerdikte in de watergangen varieert in de watergangen van 30 tot 70 cm. Dit is een richtinggevende dikte. Het is niet de enige factor die bepaalt of er wel of niet problemen optreden. De baggerdikte hoeft niet in een heel peilvak of in een gehele watergang overal even dik te zijn.

Een ondersteunende meting van de oppervlaktewaterpeilen in beginpunten van watergangen helpt bij het signaleren van knelpunten.

Op de voorlichtingsavond in 2006 de toezegging gedaan dat, indien nodig, er één keer per 3 jaar zal worden gebaggerd. Indien nodig houdt in dat de opstuwung in de watergang registreerbaar toeneemt door baggergroei. Dit is met name in de winterperiode te zien wanneer er geen invloed is van plantengroei in de watergang.

Als in de meting van de waterpeilen tussen begin en eind watergang te zien is dat het verhang toeneemt bij afvoersituaties, dan kan dat veroorzaakt worden door baggeraangroei.

5. Peilbeheer en indexering maaiveld daling

Geïndexeerde peilaanpassing binnen looptijd waterbesluit

Op basis van het actuele AHN wordt iedere vijf jaar berekend met welke index de peilen aangepast moeten worden. Dit zullen minimale aanpassingen zijn tussen 0,5 cm en 1,5 cm per jaar. Op deze wijze kan er een continu peilbeheer gevoerd worden waarbij het peilbeheer steeds met kleine aanpassingen de maaiveld daling volgt. Hierdoor wordt tevens getracht de maaiveld daling zoveel mogelijk te beperken in tijd.

In 2013 is bepaald met het meest actuele AHN van 2012 wat de nieuwe peilen zouden moeten worden. De nieuwe peilen zijn in 2014 doorgevoerd in de praktijk.

Daarna worden door middel van gebiedsbijeenkomsten de nieuwe peilen voorgelegd aan het gebied en doorgevoerd in de Operationele PeilenKaart. Het initiatief voor deze actie ligt bij afdeling Waterbeheer. De analyse met behulp van de meest actuele hoogtekaart zal uitgevoerd worden door een hydroloog. Deze terugkerende actie zal in de toekomst herhaald worden bij beschikbaar komen van nieuwe hoogtekaart.

Peilen in m NAP Verbeterplan	Minimaal	Maximaal
Blankenham (2010)	-1,45	-1,15
2022	-1,55	-1,25

De looptijd van het peilbesluit is 30 jaar. Daarmee is het mogelijk om de waterpeilen maximaal 0,45 m mee te laten zakken met de maaiveld daling. De minimale en maximale peilen zijn sinds aanleg van het plan 10 cm gezakt. Dat betekent dat er in de komende jaren nog ruimte is om 35 cm te zakken binnen het huidige peilbesluit.